

PROTOKOLL**Nr 71**fört vid sammanträde med AG 32 den **26 mars 2008** hos Arbetsmiljöverket i Stockholm.Närvarande:

Bengt Sjögren, Institutet för miljömedicin, KI (ordf)
Mathias Lundin, Svetskommissionen (sekr)
Bengt Christensson, IVL
Malin Nilsson, Teknikföretagen
Johan Ingemansson, Avesta Welding (i stället för Fredrik Hägg)
Jouni Surakka, Arbetsmiljöverket
Claes Trägårdh, Arbetsmiljöverket
Börje Wemmert, Nederman & Co (på telefon)

1. Godkännande av dagordning

Ordförande hälsade alla välkomna. Malin Nilsson, Teknikföretagen, medverkade första gången och hälsades särskilt välkommen. Malin har tidigare jobbat på IVL, Arbets- och miljömedicin och som inspektör på AV. Dagordningen godkändes.

2. Föregående mötes protokoll (nr 70)

Protokollet genomgicks och följande noterades:

Göran Sävemark saknas i listan över närvarande, men han var närvarande vid mötet.

Punkt 7: Ordföranden menade att det i nuläget är omöjligt att bedöma hälsopåverkan från titandioxid i samband med svetsning. Därför stryks mening "Bengt bedömer att exponeringen inte är tillräckligt stor för att detta skulle vara någon fara".

Protokollet godkändes med dessa ändringar och lades till handlingarna.

3. AFS 1992:9 "Smältsvetsning och termisk skärning"

Claes rapporterade att inget formellt beslut är fattat, men inriktningen är att föreskriften kommer att "läggas ner".

Remiss väntas, oklart när. Vi kan vänta oss att föreskriften är kvar ytterligare något år.

Vi bör fundera på vägledning till regler om arbetsmiljö vid svetsning, se nästa punkt.

4. Vägledning för arbetsmiljöregler för svetsning

Diskuterade en vägledning för arbetsmiljöregler med avseende på svetsning och besläktade förfaranden. Behovet finns inte bara för att AFS 1992:9 möjligen dras in (och dess § sprids på andra föreskrifter).

En vägledning skulle ur branshperspektivet peka på respektive "sakföreskrift" och sammanfatta med förklarande text. T ex finns "Processventilation" reglerat AFS 2006:4, 2005:17, 2000:42 och 1992:9. En faktaruta med paragraftexterna skulle kunna följas av en kort sammanfattande vägledning.

Beslutades att Mathias ser vad som trillar ut när han skissar vidare på informationen på svets.se.

Vi avvaktar följande AVs arbete med indragningen av AFS 1992:9 och remiss.

5. ARMUS – ARbetsMiljöUtbildning för Svetsare

Ad Hoc gruppen för ARMUS hade möte den 3 mars och minnesanteckningar från detta hade cirkulerats till AG 32. Mathias sammanfattade. Gruppen noterade särskilt problemet med att upplägget för en befintlig grundutbildningar respektive en kompletterande kurs blir väsensskiljda.

Syftet med riktlinjen torde vara att man ska kunna checka av en utbildning så att den uppfyller minimikraven.

Praktisk del är viktig för att visa rätt arbetssätt.

Diskussion om en disposition. Ur svetsarens perspektiv? Kanske en enda lång checklista eller uppdelat på arbetsmoment checklista för varje moment. Fogberedning, skärning, slipning, slagging, laddning/plundring etc.

Underhåll av skyddsutrustning bör ingå. Viktigt att inte blåsa sönder filter.

Johan föreslog en databas med tentamensfrågor (flerval). Man kan erbjuda företagen en examine-ring för att fastställa status. Man kan också tänka sig att göra detta återkommande.

Johan menade att indirekt UV är ett problem i många verkstäder han besökt.

1. Vi behöver kontrollera danskarnas riktlinje mer grundligt. Te bjuda in en dansk till gruppens nästa möte. Kanske även ta upp frågan i ett nordiskt sammanhang.
2. Riktlinjen – Mathias uppdaterar med dels checklista risker och åtgärder och dels Lista över arbetsmoment (inga underrubriker)

Ad Hoc-gruppen träffas innan nästa AG 32 möte.

6. Direktiv angående Optisk strålning samt EMF

Per Nylén, Arbetsmiljöverket, föredrog om optisk strålning och den förestående implementeringen av direktivet 2006/25/EG angående artificiell optisk strålning (se **bifogade** bilder). Direktivet antogs den 5 april 2006 och skall vara implementerat som nationell föreskrift senast den 27 april 2010. Direktivet innehåller gränsvärden baserade på rekommendationer från ICNIRP (International Commission on Non-Ionising Radiation) samt krav på arbetsgivaren som ska:

- analysera , om nödvändigt mäta och eller beräkna, nivåerna vid exponering för optisk strålning
- göra en riskanalys
- utforma en handlingsplan baserad på tekniska och organisatoriska åtgärder om analysen har indikerat en risk
- göra relevanta hälsokontroller om utfallet av riskanalysen motiverar detta

Janez Marinko, Arbetsmiljöverket, föredrog om direktivet angående elektromagnetiska fält, EMF. Kravet på implementering som nationell föreskrift, som egentligen skulle skett nu i vår, är uppskjutet till år 2012. Under tiden skall direktivet revideras. En rapport om MRI-utrustning kommer i nästa vecka, sen kommer kommissionen att se över gränsvärden och paragrafter.

Janez menar att det sannolikt blir gynnsammare gränsvärden. Det som "är på pottkanten" nu kommer att klara sig. Mer inducerad ström kommer troligen att tillåtas.

Ett nytt förslag väntas i mitten 2009. ICNIRP har utlovat nya rekommendationer i vår.

Mätningar diskuterades. Från de "värsta" utrustningarna (worst case) är det viktigt att ha mätvärden.

Monica Sandström, Umeå Universitet, kan samla in mätdata från företag som gjort eller ska göra mätningar.

Pacemakers diskuterades. St Jude säger att de nya klarar sig bra. Svetsare med en monopolär elektrod skulle kunna påverkas av växelströmssvetsning (50 Hz så pass nära hjärtfrekvensen). Moderna bipolära pacemakers utgör ingen större fara.

Björn Hammar (kunde ej närvara) rapporterade kort om läget i ett mail den 19 mars, **bifogas**.

Arbetsmiljöverket har även startat ett TEMA under <http://www.av.se/teman/elektromagnetiska/>

En notis om att implementeringen av direktivet är uppskjutet fanns i Svetsen nr 4/2007.

7. IVL-projekt för "ökad användning av effektiva åtgärder som minskar exponeringen för svetsrök"

Bengt C rapporterade att projektet har vilat på en personalomsättningsproblem på IVL. Detta är nu åtgärdat och projektet återstartas. Företagsbesök intervjuer och viss mätning i hallarna, allmänventilation. Bengt C kommer att köra detta projekt fortsättningsvis. Projektgruppen sammankallas efter sommaren. Redovisning av projektet sannolikt efter nyår. IVL äger projektet med IVF ingår också som utförare.

Man har fö i höstas (2007) startat ett nytt projekt som heter "Andningsskydd". Skall delvis presenteras på ELMIA i maj. Per Flällström, ny på IVL, ska ta över.

Mathias berättade om/visade informationen om "Skydd mot exponering för svetsrök", se www.svets.se/lufthygien, där bl a information från 3M visar att skyddet drastiskt går ner om andningsskyddet bara avlägsnas en kort tid.

Bengt C menade att Olle Nygren var optimistisk angående fortsättning på det gamla ALI-projektet, Tema Svetsning. Jouni kontakter Olle och återkommer.

Jouni berättade angående projektet med miniprovtagaren. Ca 25 arbetsplatser har mätts. Materialet är inte ännu sammanställt. Rapport kommer inom ett halvår.

8. Rapportering:

(a) Arbetsmiljöverket

Mätning fortgår med miniprovtagaren. Slutrapport om miniprovtagaren från Göran Lidén väntas inom kort.

AV byter lokaler i november.

(b) IIW commission VIII

IIW commission VIII har sitt mellanmöte den 1-2 april i Polen. Kjell-Arne Persson medverkar. Bl a kommer EMF samt den rättsliga situationen angående mangan avhandlas. Dagordningen **bifogas**.

ECONWELD-projektet ska avslutas 2008. Skall minska svetsarens exponering för svetsrök från 20 – 30 %. Info och presentationer finns på <http://www.ewf.be/econweld>

(c) Standardisering – AGS 449

Läget för aktuella standarder och förslag gicks igenom.

Beteckning	Titel	Kommentar
SS-EN ISO 10882-1	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provtagning av luftburna partiklar och gaser i svetsarens andningszon - Del 1: Provtagning av luftburna partiklar	Publ 2001. Revision pågår. Nytt Work Item har beslutats
SS-EN ISO 10882-2	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provtagning av luftburna partiklar och gaser i svetsarens andningszon - Del 2: Provtagning av gaser	Publ 2001 Revision pågår
prEN ISO 15011-1	Health and safety in welding and allied processes - Laboratory method for sampling fume and gases - Part 1: Determination of fume emission rate and sampling fume for analysis during arc welding	Godkänd vid DIS-omröstning, avsl 2007-12-05

Beteckning	Titel	Kommentar
prEN ISO 15011-2	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 2: Bestämning av gaser utom ozon	Godkänd vid DIS-omröstning, avsl 2008-02-13
prEN ISO 15011-3	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 3: Bestämning av ozonemission	Godk. remiss 2007-02-14. Slutomr. väntas.
SS-EN ISO 15011-4	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser bildade vid bågs svetsning - Del 4: Rökdirtablad	Publicerad 2006-05-08. Tillägg godkänt vid omröstning 2007-06-18
SIS-CEN ISO/TS 15011-5:2006	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Part 5: Identifiering av termiska nedbrytningsprodukter bildade vid svetsning och skärning i produkter bestående helt eller delvis av organiska material (ISO/TS 15011-5:2005)	Publicerad 2006-03-01
ISO/NWIP 15011-6	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Laboratoriemetod för provtagning av rök och gaser - Del 6: Procedur för kvantifiering av rök från motståndspunktsvetsning	Nytt projekt
SS-EN ISO 15012-1:2006	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Provning och märkning av utrustningar för filtrering av luft - Del 1: Provning av avskiljningsförmåga för svetsrök (ISO 15012-1:2004)	Publicerad 2006-09-21. Eventuell revision på gång
prEN ISO 15012-2	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Krav, provning och märkning av utrustningar för filtrering av luft - Del 2: Bestämning av minsta volumetriskt luftflöde (ISO/FDIS 15012-2:2007)	Remiss avsl. 2006-12-20 Slutomröstning avslutad 2008-02-20.
prEN ISO 15012-3	Hälsa och säkerhet vid svetsning och besläktade förfaranden - Krav, provning och märkning av utrustningar för filtrering av luft - Del 3: Bestämning av infångningsgrad för rökutsläpp med spårgas	CD-omröstning avslutad 2007-06-29

Börje rapporterade att man skall utföra mätningar efter SS-EN ISO 15012-1. Det förefaller som man har räknat fel så att kraven är för låga avseende avskiljningsgrad.

Han rapporterade vidare att kravet i prEN ISO 15012-2 på luftflöde har ökat med ca 30 %, vilket medför en väsentlig ökning av energiåtgång.

För EN ISO 15012-3 i vilken man fastställer infångningsgrad i procent har man övergått till spårgas. Möte om denna i juni i Dresden.

Börje berättade om en rapport från ett projekt på HSL i England där Nederman medverkat, "Controlling Gas Shielded Arc Welding Fume Using an On-Gun Extraction System". Graham Carter, TWI, är en av författarna. Binzel har medverkat med ett integrerat utslag. Man kan hålla en infångningsgrad på 80 % eller bättre. Rapporten **bifogas** ("Torch report").

Jouni medverkar i standardiseringsarbete för arbetsplatsens luft (ej specifikt svetsning).

(d) Svetskommissionen

Mathias nämnde att det varit några artiklar i Svetsen om arbetsmiljö vid svetsning, men efterlyste fler. Han skall själv försöka skriva om Säkerhetsdatablad respektive ARMUS.

(e) KTH

Arne Melander, Swerea Kimab, är adjungerad professor i Fogningsteknologi på KTH.

(f) Parterna (Metall, Teknikföretagen ...)

Malin menade att det var mycket EMF i fokus.

(g) Institutet (KI, IVF, IVL ...)

Inget övrigt.

(h) International Agency for Research on Cancer (IARC)

Information kan sökas på www.iarc.fr. Inget övrigt.

9. Medlemsfrågor

Är det någon som saknas. Representanter från industriföretag behövs till gruppen.

10. Övriga frågor

Johan meddelade att Högskolan Dalarna har fått pengar för att bygga upp ett materialcentrum. Professorn heter Mikael Olsson, 023-778643 (mol@du.se).

Jörn Nielsens projekt "Nanopartiklar i svetsmiljö och hälsoeffekter" skall vara klart 2011-03-31, se www.fas.se/projekt.

11. Nästa möte

Nästa möte bestämdes till **den 4 mars 2009** kl. 10.00 hos Arbetsmiljöverket.

Vid protokollet

Mathias Lundin